

เปิดหน้าต่าง...ด้วยหัวใจ

สตรีอาสาปราบวัณโรค

จัดทำโดย : มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์

สนับสนุนโดย : สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น

(Japan Anti-Tuberculosis Association-JATA)

สืบสานพระราชปณิธาน

...วันโรคเป็นข้าศึกที่ตัดกำลังราษฎรของเรามาก
ถ้าท่านมีน้ำใจจะช่วยแล้ว ขอให้ลงมือช่วยทันที...

ตัดตอนจากบทความพิเศษ พระราชนิพนธ์ของเจ้าฟ้ามหิตลลิตกุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ เรื่อง
โรคทุเบอร์คูโลซิส. เอกสารสาธารณสุข อันดับที่ 18 ฉบับพิเศษ 24 กันยายน 2463 หน้า 1-28

เช็ดน้ำตา...ด้วยน้ำใจ
สตรีอาสาปราบวัณโรค

"เช็ดน้ำตา ด้วยน้ำใจ" : สตรีอาสาปราบวัณโรค

- จัดทำโดย :** มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์
- สนับสนุนโดย :** สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น
(Japan Anti-Tuberculosis Association-JATA)
- ผู้เขียน :** จินตนา งามวิทยาพงศ์-ยาโน และ ทรามวัย หลวงจินา
- ออกแบบปก-รูปเล่ม :** ร้านไอเดีย ดีไซด์
- พิมพ์ครั้งที่ 1 :** 2557 จำนวน 2,000 เล่ม
- พิมพ์ที่ :** ร้านไอเดีย ดีไซด์ โทร. 084-3780098
- สงวนลิขสิทธิ์ :** การนำข้อความ - รูปภาพใด ๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่
หรือไปผลิตใหม่ไม่ว่าโดยส่วนเดียวหรือทั้งหมดจะต้องได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร
จากมูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ เลขที่ 1050 ถนนสถานพยาบาล อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย 57000 โทร.053-713135 โทรสาร 053-752448 email : thrf@tbhiv.org,
thrf.tbhiv@gmail.com

เช็ดน้ำตา...ด้วยน้ำใจ สตรีอาสาปราบวัณโรค

หน้า

- สืบสานพระราชปณิธาน
- 1. กำเนิดสตรีอาสาปราบวัณโรค
 - ทำไมต้องปราบวัณโรค? 8
 - สตรีอาสาปราบวัณโรค คือใคร? 9
 - สตรีอาสาช่วยปราบวัณโรคอย่างไร? 11
- 2. สตรีอาสากับการเช็ดน้ำตาให้ผู้ป่วยวัณโรค 15
 - สตรีอาสา...หลังสู้ฟ้า...หน้าสู้ฝน และน้ำตา 16
 - เมื่อสตรีอาสาทำให้ ลูกผู้ชายร้องไห้ 19
 - เช็ดน้ำตา...ให้ผู้ป่วยคู่สร้างคู่สม 21
 - เยี่ยมบ้านคนไข้ ชี้อะไร...เข้าโบสถ์ไม่ได้ 23
 - พุดไทยไม่ได้...แต่ตั้งใจในสตรีอาสา 27
- 3. สตรีและบุรุษอาสาปราบวัณโรคชุมชนหนองเขียว 31

(ชุมชนชาติพันธ์ที่มีผู้ป่วยวัณโรคชุกชุมที่สุด
และยากจนที่สุดแห่งหนึ่ง)
- ข้อควรรู้ ๑๐ ประการ เกี่ยวกับวัณโรค 38

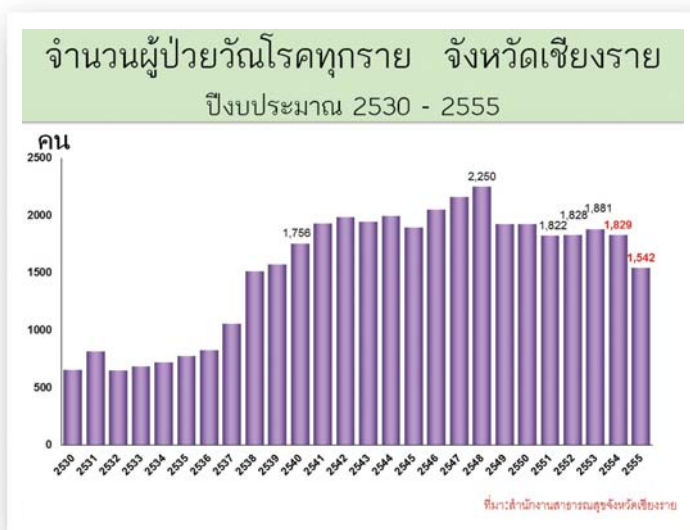

กำเนิดสตรีอาสาปราบวัณโรค

กำเนิดสตรีอาสาปราบวัณโรค

ทำไมต้องปราบวัณโรค?

- วัณโรคเป็นโรคที่รักษาได้ แต่คนไทยเสียชีวิตด้วยวัณโรคโดยเฉลี่ย ชั่วโมงละ 1.4 ราย จังหวัดเชียงราย โดยเฉลี่ยมีผู้เสียชีวิตด้วยวัณโรค เกือบทุกวัน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2555)
- นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 องค์การอนามัยโลก ประกาศอย่างต่อเนื่องว่า ประเทศไทยติดอันดับในกลุ่มประเทศที่มีจำนวนผู้ป่วยวัณโรคมาก
- วัณโรคเป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจ ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการตรวจรักษา สามารถแพร่เชื้อวัณโรคทางอากาศให้แก่ผู้อื่นได้

สตรีอาสาปราบวัณโรค คือใคร?

คือสตรีกลุ่มหนึ่งในจังหวัดเชียงราย เริ่มต้นจากสมาชิกขององค์กรสตรีต่างๆ ซึ่งเป็นผู้มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี สมาชิกมีอายุ ตั้งแต่ 45 - 79 ปี อายุเฉลี่ยหกสิบปีเศษ ส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการเกษียณอายุ เป็นภรรยาของข้าราชการระดับสูงในจังหวัด เช่น นายกเหล่ากาชาดจังหวัดซึ่งเป็นภรรยาของผู้ว่าราชการจังหวัด ภรรยาของผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์, หรือเป็นสตรีเจ้าของธุรกิจเอกชน สตรีเหล่านี้นับเป็นสมาชิกองค์กรสตรีมากกว่าหนึ่งองค์กรในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ เหล่ากาชาด, สมาคมแม่ดีเด่น, สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน, สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง, สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย-เชียงราย, วุฒิสภาธนาคารสมอง และสตรีอีกจำนวนหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกของ องค์กรสตรี แต่ได้รับการเชิญชวนจากเพื่อน ให้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้แทนองค์กรสตรี 9 องค์กรในจังหวัดเชียงรายเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ เรื่องบทบาทของสตรีในการควบคุมวัณโรค

ที่มาของสตรีอาสาปราบวัณโรค

ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2552 มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ ร่วมกับสมาคมต่อต้านวัณโรคแห่งประเทศไทยได้ร่วมกันจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง **บทบาทของสตรีกับการควบคุมวัณโรคจังหวัดเชียงราย** ซึ่งนับเป็นการประชุมครั้งแรกที่ผู้แทนองค์กรสตรีจำนวน 9 องค์กร ในจังหวัดเชียงรายได้มารับรู้สถานการณ์และปัญหาวัณโรคในจังหวัดเชียงราย รวมทั้งรับทราบประสบการณ์ของสตรีอาสาสมัครในประเทศญี่ปุ่นที่มีบทบาทในการควบคุมวัณโรคในอดีตและปัจจุบัน ผลการประชุมในครั้งแรกพบว่า :

- สตรีเกือบทั้งหมดไม่เคยรับรู้ปัญหาวัณโรค หลายคนคิดว่าวัณโรคได้หายไปแล้ว และทราบเพียงว่าเอดส์เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยและเชียงราย
- สตรีทุกคนมีความเชื่อมั่นว่า สตรีเชียงรายสามารถช่วยเหลืองานควบคุมวัณโรคได้

หลังจากการประชุมครั้งแรก ได้มีการจัดประชุมย่อยต่อมาอีกสองครั้ง โดยความร่วมมือของ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ในราวเดือน พฤษภาคม สมาชิกสตรีที่ร่วมประชุมเห็นพ้องต้องกันจัดตั้งกลุ่มให้ชื่อว่า **“สตรีอาสาปราบวัณโรค”** โดยสตรีที่เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันบริจาคเงินตั้งต้น เพื่อทำกิจกรรม โดยมีการตั้งประธาน รองประธานและเหรัญญิก และมีการ กำหนดกิจกรรมที่สตรีจะทำร่วมกันเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยวัณโรค

กลุ่มสตรีอาสาปราบวัณโรคได้คิดคำขวัญของกลุ่มว่า “สองมือ หนึ่งใจ ร่วมขจัดภัยวัณโรค” พร้อมทั้งออกแบบ เครื่องหมายของกลุ่มซึ่งประกอบด้วย เครื่องหมายต้านวัณโรค (กากบาทสองชั้น) โอบล้อมด้วยมือและหัวใจ

สตรีอาสาช่วยปราบวัณโรคอย่างไร?

สตรีอาสาปราบวัณโรคช่วยผู้ป่วยวัณโรคด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ

1. หารายได้ช่วยผู้ป่วยวัณโรคที่ยากจน เช่น สนับสนุนค่าเดินทาง อาหาร และ สิ่งของยังชีพ

2. เยี่ยมบ้านให้กำลังใจผู้ป่วยที่ยากจนมาก หรือผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน เช่น ถูกรังเกียจจากชุมชน ผู้ป่วยโรคไตในสังคม

3. ช่วยบรรจยารักษาโรคแบบรายวัน เพื่อให้ผู้ป่วยกินยาได้สะดวก และ ไม่ลืมกินยา

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานของสตรีอาสาปราบวัณโรค จังหวัดเชียงราย

กิจกรรม (ระยะเวลา)	ผลการดำเนินงาน
1. ทหารายได้ช่วยผู้ป่วยวัณโรคที่ยากจน (เดือนธันวาคม ปี 2552 ถึง เดือนธันวาคม ปี 2556)	จำนวนเงิน 506,987.50 บาท ช่วยเหลือค่าเดินทาง หรือค่ายังชีพให้แก่ผู้ป่วยไทย 191 คน ชาติพันธุ์ 127 คน แรงงานข้ามชาติ 23 คน (ผู้ป่วยวัณโรค เด็กจำนวน 25 คน เด็กที่กินยาป้องกัน วัณโรค 29 คน)
2. เยี่ยมบ้านให้กำลังใจผู้ป่วยที่ยากจนมาก (เดือนมิถุนายน 2552 - ธันวาคม 2556)	เยี่ยมบ้านผู้ป่วย จำนวน 65 ราย - ผู้ป่วยไทย 47 ราย - ผู้ป่วยชาติพันธุ์ 8 ราย - ผู้ป่วยแรงงานข้ามชาติ 10 ราย (ผู้ป่วยเด็ก จำนวน 6 ราย)
3. ช่วยบรรจยารักษาวัณโรคแบบรายวัน (เดือนสิงหาคม ปี 2552 ถึง เดือนธันวาคม ปี 2556)	บรรจยารักษาจำนวนทั้งสิ้น 66,150 ชุด

2

สตรีอาสา... เช็ดน้ำตาให้ผู้ป่วยวัณโรค

สตรีอาสา...เข็ดน้ำตาให้ผู้ป่วยวัณโรค

ไม่ว่าประเทศยากจนหรือประเทศร่ำรวย มีข้อมูลจากการวิจัยแสดงชัดเจนว่า **วัณโรคเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับความยากจน** ผู้ป่วยวัณโรคในจังหวัดเชียงรายก็เช่นกัน นอกจากจะยากจนแล้ว ผู้ป่วยหลายรายมีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว บางรายถูกชุมชน และสังคมรังเกียจอีกด้วย ซึ่งยิ่งทำให้ท้อแท้ และไม่ยอมรับการรักษา กลุ่มสตรีอาสาจะทำการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยวัณโรคที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ และได้รับการคัดกรองว่าเป็นผู้ป่วยที่ยากจนมาก คือมีปัญหาลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ไม่มีบัตรประกันสุขภาพ
- ไม่มีค่าเดินทางในการมารับยาครั้งต่อไป
- ในรอบหนึ่งเดือนที่ผ่านมา มีเงินน้อยกว่า 100 บาท สำหรับใช้จ่ายทั้งครอบครัว
- ในรอบหนึ่งเดือนที่ผ่านมา ไม่มีอาหาร หรือเงินซื้ออาหารกิน
- ไม่มีญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านที่สามารถให้ยืมยืมเงินได้ เมื่อถึงคราวจำเป็น

เรื่องราวของผู้ป่วยต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างของผู้ป่วยส่วนหนึ่งที่สตรีอาสาได้ทำการเยี่ยมบ้าน และส่งมอบไมตรีจิตให้กับผู้ป่วยและครอบครัว มีกำลังใจรักษาวัณโรคจนหาย ถึงแม้ผู้ป่วยบางรายจะเสียชีวิต อย่างน้อยที่สุดเขาเหล่านั้นก็ได้รับสัมผัสจากสตรีอาสา อันเป็นการคืนความหมายของการเป็นมนุษย์ให้กับผู้ป่วยอย่างน่าประทับใจ

สตรีอาสา...หลังสู้ฟ้า...หน้าสู้ฝน และน้ำตา

“บ้าน” เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับผู้ป่วยวัณโรคที่ยากจนอย่างเช่น นายชูชัยแล้วถึงแม้จะมีบ้าน แต่เป็นบ้านเก่าผุพังอนุญาตให้น้ำฝนและแสงสว่างจากท้องฟ้าทะลุผ่านหลังคาบ้านที่รั่วมาทักทายชูชัยได้ถึงที่นอน และแน่นอนว่า น้ำฝนก็ได้หยดลงมาทักทายทำให้เสื้อผ้าของสตรีอาสาที่มาเยี่ยมชูชัยเปียกฝนไปด้วย แต่ก็มิได้ทำให้สตรีอาสาปราบวัณโรค ย่อท้อต่อการเดินทางมาให้กำลังใจกับผู้ป่วยแต่อย่างใด สมดังบทพระราชนิพนธ์ของล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ที่ว่า

**“อันความกรุณา ปราณี จะมีใครบังคับก็หาไม่
หลังมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ จากพากฟ้าสุราลัย สู่แดนดิน”**

กลุ่มสตรีอาสาจำนวน 6 คนที่มาเยี่ยมคนไข้ในวันนี้ ไม่มีผู้ใดบังคับให้เธอมาเยี่ยมหาผู้ป่วย ทุกคนล้วนแต่เต็มใจ มาแบ่งปันน้ำใจให้กับคนไข้ แม้ในวันที่ฝนตกเฉาะเฉาะและต้องเดินย่ำโคลน และต้องเดินขึ้นเนินสูง เพราะบ้านของคนไข้ที่ยากจนมากส่วนใหญ่มักตั้งอยู่ห่างจากถนนสายหลัก เช่นเดียวกับบ้านของชูชัย ซึ่งอยู่ห่างจากถนนหลัก 4 กิโลเมตร และไม่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน เมื่อถึงบ้านชูชัยแล้ว สตรีอาสายังต้องเดินขึ้นบันไดไม้ผุๆ ที่ต้องมีไม้ค้ำยันไว้ เพื่อไปเยี่ยมชูชัยซึ่งอ่อนเพลียและนอนพักในห้อง ตัวบ้านทรุดโทรมผุพังเป็นหย่อมๆ หลังคาเป็นกระเบื้องเก่าที่มีรูรั่วหลายแห่ง ซึ่งรู้ได้ชัดเจนมากในยามที่ฝนตกหนักเช่นวันนี้

หลังคาที่รื้อทำให้ด้านหลังเสื้อของสตรีอาสาเบียดไปด้วยน้ำฝน

ชูชัย คนใช้หนุ่มที่รักสวยรักงาม วัยสามสิบปีเศษ ป่วยเป็นวัณโรคและติดเชื้อเอชไอวีร่วมด้วย แม่ของเขาก็ติดเชื้อเอชไอวีด้วยเหมือนกัน ชูชัยเรียนหนังสือถึงชั้นมัธยมสอง ก็หยุดเรียน เข้าไปทำงานขายแรงงานในกรุงเทพฯ พร้อมกับแม่นานกว่าสิบปี เคยมีแฟนเป็นผู้ชายแต่เลิกรากันไป ในสิบปีที่ผ่านมาทั้งแม่และชูชัยได้มีโอกาสกลับเชียงรายเพียงสองสามครั้งเท่านั้น หลังป่วยด้วยวัณโรคและเอดส์ ชูชัยไม่สามารถทำงานได้ จึงรวบรวมเงินให้ได้ค่ารถที่ถูกที่สุด เดินทางกลับมาบ้านเกิดที่เชียงราย โดยมาอาศัยอยู่กับยายผันอายุ 75 ปี ซึ่งปกติอยู่คนเดียว หาผักหา ปลาเลี้ยงตัวเองโดยรับเงินยังชีพ ผู้สูงอายุเดือนละห้าร้อยบาท และเงินช่วยเหลือจาก อบต. ที่ให้แก่ลูกสาวที่ติดเชื้อเอชไอวี (แม่ของชูชัย) เดือนละห้าร้อยบาท เมื่อมีหลานป่วยมาอยู่ด้วยจึงเป็นภาระอย่างยิ่ง แต่หวังอกคนเป็นยาย ถึงตัวเองจะแก่เฒ่าแล้วก็ยังมีความมุ่งมั่นที่จะดูแลหลานให้ดีที่สุด เพราะยายอายุ 75 ปีคนนี้เป็นเพียงที่พึ่งเดียวเท่านั้นที่เหลืออยู่

**“ยายกินวันละสิบบาท ให้ชูชัยกินวันละห้าสิบบาทต้องประหยัดกัน
เงินซื้อรองเท้าแตะใหม่ยังไม่มีเลย”**

ยายผันเล่าถึงความทุกข์ยากให้สตรีอาสาฟัง ชูชยันนั่งฟังด้วยใบหน้า เศร้าหมองและน้ำตาคลอเบ้าตลอดเวลา แต่แล้วทั้งชูชยันและยายผัน ก็เปลี่ยนเป็นสีหน้ายิ้มแย้ม เมื่อสตรีอาสา พูดให้กำลังใจในการรักษา และมอบชุด ของเย็บมาให้ การมาเย็บของสตรีอาสาในวันที่ฝนตกหนัก หลังคารั่วเช่นวันนี้ นับเป็นน้ำทิพย์ชโลมใจให้แก่ชูชยันและยายผัน สองยายหลานผู้รู้สึกซาบซึ้ง ใจในการมาเย็บบ้าน และพูดให้กำลังใจโดยสตรีกลุ่มหนึ่งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

ถึงแม้ว่าชูชยัน มีกำลังใจและเข้มงวดในการกินยารักษาวัณโรคตามที่ กลุ่มสตรีอาสาบอก เพราะอยากหายเพื่อมาเลี้ยงดูยาย แต่โชคไม่ดี นอกจาก วัณโรคแล้วชูชยันยังมีโรคแทรกซ้อนติดเชื้อราในสมอง อันเนื่องมาจาก โรคเอดส์ ชูชยันจึงเสียชีวิต หลังจากกินยารักษาวัณโรคไปได้หกเดือน ยายผัน พูดด้วยน้ำเสียงที่กลั่นมาจากใจว่า

“ถึงแม้หลานจะตาย ยายก็ภูมิใจที่ได้ดูแลหลานอย่างเต็มที่ ภูมิใจที่มีกลุ่ม สตรีมาเย็บ มาดูแลจนอย่างเรา มาให้กำลังใจแก่ทั้งคนไข้และคนแก่เฒ่า ขอให้ ทุกคนที่มาเย็บมีโชคมีลาภ ขอให้พระปกปักรักษาอยู่ดีมีสุข....”

หน้าฝนปีนี้ ยายผันคงไม่ต้อง นอนตากฝนในบ้านแล้ว เพราะหลังจาก การเย็บบ้าน **“ศูนย์ปันน้ำใจให้ผู้ป่วยวัณโรค”** ซึ่งได้รับการสนับสนุนหลัก จากการหารายได้โดยกลุ่มสตรีอาสา ได้บริจาคกระเบื้องหลังคาบ้านและค่าซ่อม ให้กับครอบครัวยายผันด้วย

เมื่อสตรีอาสาทำให้ ลูกผู้ชายร้องไห้

“ผมดีใจ...น้ำตามันไหลออกมาเอง

ขอบคุณหลายๆ ที่ช่วยผม และให้ชีวิตแก่ผม”

ใครจะนึกว่า ลูกผู้ชายอย่างลุงมา ผู้ผ่านร้อนผ่านหนาวมากกว่าหกลสิบปี จะหลั่งน้ำตา อันเนื่องจากการมาเยี่ยมของสตรีอาสา **หากแต่เป็นน้ำตาแห่งความซาบซึ้งใจ** หลังจากต้องทนทุกข์ทรมานจากวัณโรคอยู่ตามลำพังเพียงคนเดียว จนแทบจะเดินไม่ไหว เพราะนอกจากอาการวัณโรคที่ปอดแล้ว ลุงมายังมีอาการปวดขาмаก หากไม่มีไม้เท้าท่อนเก่าๆ ช่วยแล้ว ลุงมาคงไม่สามารถพุงสังขารมาโรงพยาบาลได้

ลุงมา ในความรับรู้ของชาวบ้านคือ ผู้ชายขี้เหล้า เมียทิ้ง อยู่ตัวคนเดียวมาตลอด อาศัยอยู่ในกระท่อมซึ่งเป็นซากบ้านปูนเก่าที่ถูกทุบทิ้งแล้ว แต่ใช้เศษไม้ประกอบจนอยู่อาศัยได้ เป็นตึกหนึ่งอยู่ในบริเวณโรงสี ของญาติคนหนึ่ง ที่เอื้อเพื่อให้เป็นที่พัก ลุงมาทำงานรับจ้างขายแรงงาน แต่เมื่อป่วยเป็นวัณโรคก็ทำงานไม่ได้ อาศัยอาหารจากญาติ ซึ่งถ้ามีพอกก็แบ่งให้กิน แต่ที่แน่ๆ คือลุงมาไม่ได้มีอาหารกินทุกมื้อ ลุงมามีอาการไอเรื้อรัง เหนื่อยหอบ นานเกือบครึ่งปี จึงได้มาโรงพยาบาล และตรวจพบวัณโรค วัณโรคทำให้น้ำหนักตัวของลุงมาเหลือเพียง 45 กิโลกรัมเท่านั้น หลังจากรักษาวัณโรคได้สองเดือน กลุ่มสตรีอาสา ทำให้ลุงมาแปลกใจมาก เพราะมาเยี่ยมลุงมาถึงที่กระท่อม มาพูดจาให้กำลังใจ ให้กินยารักษาวัณโรค ต่อจนครบ นอกจากกวาดจาด่านที่สตรีอาสามอบให้แก่ลุงมาแล้ว สตรีอาสา

ยังได้มอบของยังชีพ และเงินช่วยเหลือ กับลุงมาเพื่อเป็นค่าอาหาร ค่าเดินทาง ด้วย ลุงมารักษาวัณโรคอยู่นาน 9 เดือน อาการป่วยต่างๆ หายไป น้ำหนัก ตัวเพิ่มขึ้นมา 5 กิโลกรัม แข็งแรงจนสามารถไปทำงานรับจ้างร้านเฟอร์นิเจอร์ได้ค่าแรง วันละ 150 บาท

ก่อนที่จะกลุ่มสตรีอาสาจะมาเยี่ยม ลุงมารู้สึกน้อยใจในโชคชะตา ชีวิตตัวคนเดียวไม่มีใครมาเยี่ยมหาห่วงใยในอาการป่วย จึงไม่น่าแปลกใจเลย ว่าทำไมลุงมาถึงกลั่นน้ำตาแห่งความตันตันใจไม่ได้ เมื่อสตรีอาสมาเยี่ยมหาถึงที่บ้าน

เข็ดน้ำตา...ให้ผู้ป่วยคู่สร้างคู่สม

สัพพีติโย วิวัชขันตุ

สัพพะโรโค วินัสสะตุ

มา เต ภาวัตวันตะราโย

สุขี ที่มายุโก ภะวะ

อะภิวาทะนะสลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน

จิตตาโร รัมมา วัฑฒันติ

อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง

ตาเลศ ผู้ป่วยวัณโรควัย 77 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือแต่ตั้งใจสวดภาษาบาลีดังกล่าวข้างต้นให้พรแก่กลุ่มสตรีอาสาที่ไปเยี่ยมเขาและยายคำ ภรรยาวัย 78 ปี ซึ่งติดวัณโรคจากเขา สำหรับตาเลศแล้ว การให้พรแก่กลุ่มคนที่เขารู้สึกเป็นผู้มีบุญคุณแก่เขาและครอบครัว เป็นสิ่งเดียวที่เขาทำได้ และทำด้วยความตั้งใจอย่างยิ่ง

ตาเลศและยายคำ คู่ทุกข์คู่ยาก อยู่อาศัยกับลูกสาว ที่ชาวบ้านเรียกว่า **“สติไม่เต็ม”** อายุประมาณสี่สิบปี แต่ยังโชคดีที่ทำงานขายแรงงานในบิมน้ำมัน ได้เงินมาจุนเจือครอบครัวเดือนละสามสี่พันบาท ลูกๆ คนอื่นที่สมประกอบ

ล้วนมีฐานะยากจนไปทำงานอยู่ที่อื่น นานๆจึงจะมีโอกาสมาหาพ่อแม่ สองตายายยังชีพอยู่ได้ด้วยเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุเดือนละ 500 บาทต่อคน และปลูกผักขายเล็กๆ น้อยๆ ตามกำลังที่ผู้สูงอายุ อย่างสองตายายจะทำได้ ทั้งสามคนอยู่อาศัยในบ้านปูนชั้นเดียว มีสองห้องแต่ยังก่อสร้างไม่เสร็จ บ้านตั้งอยู่ภายในสวนห่างจากบ้านคนอื่นๆ ประมาณ 300 เมตร และอยู่ห่างจากถนนหลักที่มีรถประจำทางผ่านประมาณ 3 กิโลเมตร เวลาจะไปโรงพยาบาล หากเหมารถไปต้องเสียค่ารถประมาณ 200-300 บาท

ด้วยความที่เป็นคนยากจน และบ้านตั้งอยู่ห่างจากชุมชน เมื่อกลุ่มสตรีอาสาจำนวนห้าคน มาเยี่ยมหาให้กำลังใจถึงบ้าน ให้ความช่วยเหลือค่าเดินทางไปโรงพยาบาล ชุดของยังชีพ และเสื้อผ้า ตาเลศถึงกับน้ำตาคลอ ด้วยความตื่นตันใจ ดีใจที่มีผู้มาเยี่ยมหา ตาเลศกล่าวความรู้สึกพร้อมรอยยิ้มออกมาว่า

***“ขอบคุณหลายๆ ที่มาเยี่ยมหาคนป่วย คนทุกข์ คนยาก และยังคงคิดถึงคนแก่
ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือ คนแก่ก็ไม่รู้จะอย่างไร”***

ด้วยความช่วยเหลือจากสตรีอาสา ตาเลศจึงรักษาวัณโรคหอยและกินยาจนครบ 6 เดือน ส่วนยายคำ เนื่องจากเป็นผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วย ก็ได้รับการตรวจหาและรักษาวัณโรคแต่เนิ่นๆ ด้วย ตาเลศและยายคำ จึงไม่ต้องเสียชีวิตจากวัณโรค และอยู่เป็นคู่สร้างคู่สม อยู่ดูแลกันและกันต่อไป และขอให้พรที่ตาเลศมอบให้แก่สตรีอาสา สัมฤทธิ์ผลด้วย เพราะสตรีอาสาจะได้ช่วยเหลือคนไข้คนอื่นๆ ที่ทุกข์ยากต่อไป

เยี่ยมบ้านคนไข้ห้เหล้า...เข้าโบสถ์ไม่ได้

“ขี้เหล้า... ขี้โรค...ตงงาน...ถูกห้าม เข้าโบสถ์”

นี่คือภาพลักษณ์ของนายยอด ผู้ป่วยวัณโรควัย 49 ปี นับถือศาสนาคริสต์ ก่อนที่สตรียาสาปราบวัณโรคจะได้ไปเยี่ยมที่บ้าน แต่ใครจะเชื่อว่าหลังจากการเยี่ยมบ้านของกลุ่มสตรียาสาสองครั้ง ภาพลักษณ์ของนายยอดได้เปลี่ยนไปเป็น

“เลิกเหล้า...เข้าโบสถ์”

นายยอดป่วยเป็นวัณโรคครั้งที่สอง ครั้งแรกเขาขาดการรักษาเพราะไม่มีค่ารถไปรับยาต่อเนื่อง นอกจากวัณโรคแล้ว นายยอดยังมีโรคเบาหวานเป็นโรคประจำตัวอีกด้วย ร่างกายที่ผอมทรุดโทรม และหายใจเหนื่อยหอบ จึงไม่มีผู้ใดกล้าจ้างงาน เมื่อสิบกว่าปีก่อนนายยอดเคยมีเมีย แต่ถูกเมียทิ้งไปตั้งแต่ลูกอายุได้สองเดือน โชคดีที่มีครูผู้ใจบุญในหมู่บ้าน รับเอาลูกของนายยอดไปเลี้ยง ทุกวันนี้นายยอดอาศัยอยู่ในบ้านไม้เก่าๆ ถึงแม้จะมีหน้าต่างแต่ก็เปิดไม่ได้ เพราะมีไม้ตีปิดตายไว้ บ้านของเขาตั้งอยู่ในสวนที่มีภูเขโอบล้อม ห่างจากชุมชนประมาณ 500 เมตร และอยู่ห่างจากถนนหลักประมาณ 8 กิโลเมตร ไม่มีรถประจำทางผ่าน มีแต่รถมอเตอร์ไซด์รับจ้างที่อยู่ที่อยู่ในชุมชน นางราตรี น้องสาวของยอดอาศัยอยู่ติดกันในบ้านเก่าๆ อีกหลังหนึ่ง ราตรีและสามีต่างก็ติดเชื่อเฮฮไอวี อยู่อาศัยกับลูกอายุ 4 ขวบ ชายแรงงานหาเลี้ยงครอบครัวตามประสาคนยากจน โชคดีที่ยังมีพื้นที่รอบบ้านพอให้ปลูกผักสวนครัว ทำให้นายยอดและครอบครัวมีแหล่งอาหารเลี้ยงคนในบ้านได้บ้าง

ปกตินายยอดเป็นผู้มีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว ถูกชุมชนรังเกียจเพราะประวัติการเป็นนักดื่มสุราตัวยง จนถูกห้ามมิให้เข้าโบสถ์ การมาเยี่ยมบ้านของสตรีอาสาจำนวนสี่คนในวันนี้ จึงสร้างความอบอุ่นใจให้นายยอดมาก และยังสร้างความประหลาดใจให้แก่ชุมชนด้วย เพราะร้อยวันพันปี ไม่มีใครมาเยี่ยมหานายยอด แต่จู่ๆ ก็มีกลุ่มสตรีมาจากในเมือง ทุกคนล้วนแต่ดูเป็นผู้มีฐานะดี มาถามทางไปบ้านนายยอด

“กินยาแล้วรู้สึกเป็นอย่างไรจ๊ะ”

“พวกเรามาเยี่ยมให้กำลังใจ ขอให้ตั้งใจกินยานะ”

“ขออวยพรให้หายป่วยไวไวนะจ๊ะ”

นี่คือตัวอย่างคำพูดที่เมื่อถึงบ้านนายยอดแล้ว กลุ่มสตรีอาสาผลัดกันพูดด้วยน้ำเสียงอ่อนโยนแสดงความห่วงใย และได้มอบชุดเย็บของกาชาด พร้อมทั้งมอบค่าเดินทาง และเสื้อผ้าชุดใหม่ให้ทำให้นายยอดยิ้มทั้งน้ำตา และพูดด้วยน้ำเสียงสั่นคลอว่า

“ขอบคุณหลายๆ ครับ ผมก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ทำงานยังไม่ไหว

เหนื่อยหอบไม่มีใครจ้าง”

สตรีอาสาปราบวัณโรคไม่ได้ให้เพียงขวัญและกำลังใจแก่นายยอดเท่านั้น แต่การมาเยี่ยมบ้านยังเป็นกำลังใจสำหรับนางราตรีผู้เป็นน้องสาวซึ่งบังเอิญ กลับมาจากสวนและมาพบกลุ่มสตรีที่ทำให้พี่ชายตนเองมีท่าทางดีใจ

“พวกหนูยากจน ไม่รู้จะทำอย่างไร หนูดีใจจริงๆ ที่ พวกท่านมาเยี่ยม พี่ชายหนูมาให้กำลังใจพี่ชายหนู”

ราตรีพูดทั้งน้ำตา ทำให้สตรีอาสาท่านหนึ่งได้เข้าไปโอบ และพูดกับ ราตรีว่า
“ช่วยกัน ดูแลกันนะ ให้กำลังใจกันนะ”

การเยี่ยมบ้านในวันนั้น จบลงด้วยความสุขสดชื่น นายยอดและน้องสาว
ดีใจที่สตรีอาสาให้ความสนใจดูสวนผักสวนครัว และมีโอกาสแบ่งผักและ
สมุนไพรพื้นบ้าน ให้สตรีอาสานำกลับบ้านอีกด้วย

เยี่ยมบ้านอย่างไร ให้ชีวิตใหม่แก่คนไข้?

นอกจากต้องกินยารักษาวัณโรคเป็นเวลากว่าครึ่งปีแล้ว การเยี่ยมบ้านใน
ครั้งแรกยังทำให้กลุ่มสตรีอาสาได้รับทราบถึงความทุกข์ของนายยอดที่ต้องไป
สถานีอนามัยเพื่อรับยาฉีดสำหรับโรคเบาหวานทุกวันด้วย เขาเล่าไปก็เช็ดน้ำ
ตาไป ด้วยความที่เขามีอาการเหนื่อยหอบและอากาศที่ร้อนจัด สำหรับระยะ
ทางรวมประมาณ 6 กิโลเมตร เขาต้องใช้เวลาเดินเท้าไปกลับระหว่างบ้าน
กับสถานีอนามัยประมาณครึ่งวัน กลุ่มสตรีอาสาจึงกลับมาเยี่ยมบ้านนายยอด
อีกเป็นครั้งที่สอง พร้อมกับมอบจักรยานให้นายยอดไว้ถีบไปอนามัย เพื่อฉีดยา
ยังความปลาบปลื้มใจให้แก่นายยอดเป็นอย่างยิ่ง

หลังจากชาวบ้านและอาจารย์ที่โบสถ์ได้รับทราบเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่นายยอดได้รับจากกลุ่มสตรีอาสา ต่างก็มาเยี่ยมหานายยอด มอบสิ่งของและเงินช่วยเหลือ กลุ่มคริสเตียนก็มาอวยพรถึงที่บ้าน ทำให้นายยอดรู้สึกมีคุณค่าในชีวิต จึงตั้งใจเลิกเหล้าเลิกบุหรี่อย่างเด็ดขาด และเขาก็ทำได้ เขาจึงไปโบสถ์เป็นประจำทุกวันอาทิตย์

เมื่อถามความรู้สึกของนายยอดต่อการมาเยี่ยมบ้านของกลุ่มสตรีอาสาปราบวัณโรค ซึ่งเป็นที่มาของการพยายามทำชีวิตให้ดีขึ้น เขาตอบว่า

“ผมดีใจ ผมภูมิใจที่ท่านมาเยี่ยมผมถึงบ้าน มากันหลายคน มาให้ความช่วยเหลือ มาแบ่งปัน... ผมดีใจ..เกิดกำลังใจ การมีกำลังใจทำให้โรคมันออกจากตัวผม และบอกตัวเองว่าต้องเอาชนะโรคให้ได้”

พูดไทยไม่ได้...แต่ตั้งใจในสตรีอาสา

“อ๋อญ้อจ้... อ๋อญ้อจ้”

นางอาหมี คนใช้วันโรคที่ติดเชื้อเอชไอวี แรงงานข้ามชาติจากพม่า วัย 38 ปี พูดขอบคุณ เป็นภาษาลาหู่ กับกลุ่มสตรีอาสาปราบวันโรคที่มาเยี่ยมหาถึงบ้าน พูดไปก็หยุดกลืนก้อนที่คอ เหมือนจะร้องไห้ ด้วยความซาบซึ้งใจ ที่สตรีอาสาหลายคนมาให้กำลังใจแก่อาหมีและครอบครัว ถึงแม้ว่าครอบครัวจะไม่ใช้คนไทย ก็ยังได้รับความเมตตาจากกลุ่มสตรีอาสาปราบวันโรค

ชีวิตของอาหมีก็เป็นเช่นเดียวกับแรงงานข้ามชาติชาวพม่าหลายหมื่นคนในจังหวัดเชียงรายที่ข้ามชายแดนมาทำงานขายแรงงานฝั่งไทย ถึงแม้จะอยู่ทำงานในเชียงรายเกือบสิบปี แต่ไม่มีสวัสดิการรักษายาบาล อาหมีเฝ้าระวังป่วยเป็นไข้กระเสาะกระแสะเป็นเวลานาน ด้วยความที่ไม่มีเอกสารเข้าเมืองอย่างถูกต้องจึงต้องพึ่งแต่หมอตามคลินิกเอกชนเป็นครั้งๆ แต่แล้วเมื่ออาการวันโรค

ร่วมกับโรคแทรกซ้อนจากการติดเชื้อเอชไอวีกำเริบหนักมากขึ้น นอกจากอาการไอแล้ว อาหมีบอกว่าปวดศีรษะมากเหมือนจะระเบิด จนอาหมีคิดว่าตัวเองคงตายแน่ สามี่จึงต้องนำอาหมีมานอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ และเขาก็นอนเฝ้าอาหมีที่โรงพยาบาลด้วยตลอด ช่วงที่ป่วยทั้งสามี่ภรรยาจึงทำงานไม่ได้ และวนเวียนอยู่กับความยากจนและความเจ็บป่วย

บ้านของอาหมีที่สตรีอาสาเข้ามาเยี่ยมในวันนี้เป็นบ้านไม้ไผ่ ล้อมด้วยลังกะสีเก่าๆ หลังคามุงด้วยหญ้าคาไม่มีหน้าต่าง ตั้งอยู่บนเนินสูงอยู่ห่างจากถนนสายหลักที่มีรถประจำทางผ่านประมาณ 4 กิโลเมตร การเยี่ยมบ้านในวันนี้ โชคดีที่มีล่ามอาสาสมัคร นอกจากสตรีอาสาจะสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพและพูดให้กำลังใจเรื่องการกินยาแล้ว ยังพูดให้ความรู้ว่าการระบายอากาศก็มีความสำคัญต่อสุขภาพด้วย

รักษาวัดโรคหาย...ได้บ้านใหม่

เมื่อเทียบกับชีวิตของแรงงานข้ามชาติคนอื่น ๆ อาหมี นับเป็นผู้ที่โชคดีมากที่รักษาวัดโรคหาย และได้รับยาต้านไวรัสเพื่อควบคุมเชื้อเอชไอวี ทำให้อาหมีแข็งแรงขึ้น สองคนสามี่ภรรยายืนยันชั้นแข็ง ทำงานเก็บเงิน เปลี่ยนจากบ้านไม้ไผ่เป็นบ้านปูนได้สำเร็จ **ที่สำคัญคือไม่ลืมที่จะสร้างหน้าต่างเพื่อให้มีการระบายอากาศที่ดี** ตามที่สตรีอาสาปราบวันโรคให้คำแนะนำไว้ด้วย

อ๋อ বু้อ้อจ้า...สตรีอาสาปราบวันโรคด้วยใจจริง

3

สตรีและบุรุษอาสาปราบวัณโรค
ชุมชนหนองเขียว

สตรีและบุรุษอาสาปราบวัณโรคชุมชนหนองเขียว

ทำไมจึงต้องเป็น "ชุมชนหนองเขียว"?

- ข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคอำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายปี พ.ศ. 2550 รายงานว่า **หมู่บ้านหนองเขียว** ตำบลแม่กรณ์ เป็นหมู่บ้านที่มีอัตราการป่วยด้วยวัณโรคมากที่สุดแห่งหนึ่ง พบผู้ป่วยวัณโรคถึง 8 รายจากประชากรของหมู่บ้าน 623 คน ซึ่งเป็นอัตราป่วยที่สูงมาก นอกจากนี้ยังพบผู้ป่วยวัณโรคตัวยายังถึง 4 ราย (เสียชีวิต 2 ราย)
- ประชากรของ **หมู่บ้านหนองเขียว** เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มหลักคือเผ่าลาหู่ ร้อยละ 90 นับถือศาสนาคริสต์ เป็นหมู่บ้านที่ยากจนมากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงราย รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนประมาณ 1,300 บาท ความยากจนเป็นสาเหตุให้ คนไข้วัณโรคในชุมชนหนองเขียวไปรับการรักษาล่าช้า และขาดการรักษา

กำเนิดกลุ่มสตรีและบุรุษอาสาปราบวัณโรคชุมชนหนองเขียว

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่กรณ์ ได้แนะนำแกนนำสตรี ผู้มีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นจะพัฒนาชุมชนหนองเขียว มุลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์จึงเชิญ นางปีทอง ปู่แสง แกนนำสตรีจากบ้านหนองเขียว เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง **บทบาทของสตรีกับการควบคุมวัณโรคจังหวัดเชียงราย** หลังจากการประชุม นางปีทอง เกิดความคิดที่จะแก้ไขปัญหาวัณโรคในหมู่บ้านของตน จึงจัดทำโครงการเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ (อบต.) และประสานขอความร่วมมือจากกลุ่มสตรีอาสาปราบวัณโรค

เชียงราย, โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ และมูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับวัณโรค แรกเริ่มก็ชักชวนเพื่อนสตรีในหมู่บ้าน กลุ่มเด็กหญิงนักเรียนมัธยม และต่อมาได้เชิญชนอาสาสมัครชาย เข้าร่วมทำกิจกรรม

ปราบวัณโรคอย่างไร?

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนหนองเขียว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 และยังคงดำเนินอยู่ โดยการสนับสนุนของ อบต.แม่กรณ์ ได้แก่

1. การให้ความรู้เรื่องวัณโรค

- ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน โดยให้เด็กนักเรียนผลิตเทปให้ความรู้

การให้ความรู้เรื่องวัณโรคที่โบสถ์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ป่วยวัณโรคที่รักษาหายแล้ว

- ให้ความรู้เรื่องวัณโรคแก่ผู้มาเข้าโบสถ์ของหมู่บ้านในวันอาทิตย์ นำผู้ป่วยวัณโรคที่รักษาหายแล้วมาพูดคุยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าวัณโรครักษาให้หายได้ และเพื่อลดการรังเกียจวัณโรคในชุมชน
- การจัดทำโปสเตอร์ แผ่นประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวัณโรคเป็นภาษาลาหู่ติดตามบ้านและร้านค้าในชุมชน

2. ค้นหาและคัดกรองประชาชนที่มีอาการวัณโรค

- ร่วมกับกลุ่มนักเรียนมัธยม และอาสาสมัครสตรีและบุรุษ ทำการสำรวจครัวเรือนเพื่อค้นหาผู้มีอาการวัณโรค และส่งผู้มีอาการไปตรวจที่โรงพยาบาล โดยสนับสนุนค่าเดินทางหรือนำพาหนะส่วนตัวของอาสาสมัครขับไปส่ง

หารายได้ช่วยเหลือผู้ป่วยวัณโรคในเทศกาลปีใหม่ของทุกปี (ประเพณีกินวอ)

3. ให้กำลังใจผู้ป่วยวัณโรค โดยการเยี่ยมบ้าน หรือเยี่ยมที่โรงพยาบาล

- เมื่อมีคนในชุมชนหนองเขียวป่วยด้วยวัณโรค หรือต้องนอนรับการรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล กลุ่มอาสาสมัคร จะไปเยี่ยมเพื่อให้กำลังใจ และมอบของยังชีพ เช่น ไข่ นม น้ำมันพืช
- เพื่อป้องกันขาดการรักษา กลุ่มอาสาสมัคร สนับสนุนค่าเดินทาง ไปโรงพยาบาลให้ผู้ป่วยครั้งละ 150 บาท

4. จัดตั้งกองทุนให้ผู้ป่วยวัณโรคภัยไข้ระหว่างเจ็บป่วย

- ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาชีพขายแรงงาน เมื่อป่วยก็ขาดรายได้ กลุ่มอาสาสมัครจึงจัดตั้งกองทุนให้ผู้ป่วยวัณโรคภัยไข้ โดยสามารถยืมได้ครั้งละ 1,000 บาท และผ่อนใช้คืนเมื่อรักษาวัณโรคครบและสามารถกลับไปทำงานหารายได้ได้
- เพื่อให้กองทุนมีเงินทุนหมุนเวียน กลุ่มอาสาสมัคร จัดระดมทุนโดยการหารายได้ ในเทศกาลปีใหม่ในหมู่บ้าน และรับการสนับสนุนจากกลุ่มสตรีอาสาปราบวัณโรค เป็นประจำทุกปี
- กองทุนนี้ส่วนหนึ่งนำไปเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับพาผู้มีอาการสงสัยวัณโรค ผู้สัมผัสผู้ป่วยวัณโรค ไปตรวจที่โรงพยาบาล เช่น คำน้ำมันรดค่าอาหารกลางวันอาสาสมัครที่พาไปตรวจหรือเป็นล่าม

ผลการปราบวัณโรคเป็นอย่างไร

- นับตั้งแต่เริ่มโครงการในปี 2551 จนถึง ปี 2556 กลุ่มสตรีและบุรุษทำการค้นหาผู้ป่วยวัณโรคได้ 8 ราย สามารถรับการรักษาจนครบ 8 ราย (100 %) ไม่มีผู้ขาดการรักษา
- อันเนื่องจากการค้นหาผู้ป่วยอย่างเข้มข้น และให้ผู้ป่วยรับการรักษาอย่างรวดเร็ว และรักษาจนครบ ทำให้พบผู้ป่วยวัณโรค ลดลง ไปทุกปี ในปีล่าสุด ประชากรจำนวน 878 คน ไม่พบผู้ป่วยวัณโรค

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ป่วยวัณโรคทุกชนิด ทุกกลุ่มอายุที่มาจากชุมชนหนองเขียว
ปี พ.ศ. 2550 -2556

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้ป่วย วัณโรค ในทะเบียน วัณโรค	เป็นผู้ป่วยที่พบจาก กิจกรรมค้นหา ผู้ป่วยวัณโรค ในชุมชนและ พื้นที่ทะเบียนวัณโรค	กินยาครบ และรักษา วัณโรคหาย	ขาดการ รักษา	เสียชีวิต
2550	8	ยังไม่ได้เริ่มโครงการ	5	2	1
2551	3	1	2	0	1
2552	2	0	2	0	0
2553	6	5	6	0	0
2554	2	2	2	0	0
2555	1	0	1	0	0
2556	0	0	0	0	0

“ฉันนึกว่าคงตายแน่ มันป่วยหนัก
จริงๆ...ขอบคุณกลุ่มอาสาสมัครที่มา
ช่วยเหลือ ทำให้ฉันกลับไปหาหมอ
ที่โรงพยาบาลเพื่อรักษาวัณโรคต่อ
และรักษาจนครบ หลังจากรักษา
วัณโรคหาย ฉันก็ท้องแล้วคลอด
ลูกชาย...ดีใจจริงๆ”

ผู้ป่วยวัณโรคหญิงชนเผ่าลาหู่

ข้อควรรู้ 10 ประการ
เกี่ยวกับ “วัคซีนโรค”

ข้อควรรู้ 10 ประการ

1. **วัณโรค** เป็นโรคติดต่อทางลมหายใจจากคนสู่คน เกิดจากเชื้อวัณโรคซึ่งเป็นแบคทีเรียชนิดหนึ่งที่มีขนาดเล็กมากมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น
2. **วัณโรค** เกิดได้กับหลายส่วนของร่างกาย เช่น เยื่อหุ้มสมอง, กระดูก, ต่อมน้ำเหลือง แต่วัณโรคที่เป็นกันมากที่สุดและเป็นวัณโรคชนิดที่ติดต่อกันได้คือ **วัณโรคปอด**
3. **ผู้ป่วยวัณโรคที่ไม่ได้รับการรักษา** จะแพร่เชื้อวัณโรคผ่านทางละอองเสมหะ โดยการไอ, จาม, การขากเสมหะ, การหัวเราะ หรือการพูด คนอื่นอาจหายใจเอาเชื้อวัณโรคเข้าไปและเกิดการติดเชื้อวัณโรคได้
4. คนที่ติดเชื้อวัณโรคไม่จำเป็นต้องเจ็บป่วยหรือมีอาการป่วยของวัณโรค หากร่างกายมีภูมิต้านทานแข็งแรงดี ร่างกายก็จะควบคุมเชื้อวัณโรคให้อยู่อย่างสงบในร่างกายได้ ประมาณหนึ่งในสามของประชากรโลกเป็นผู้ที่ติดเชื้อวัณโรคแล้วโดยไม่ปรากฏอาการป่วยของวัณโรค
5. แต่หากคนที่ติดเชื้อวัณโรค **มีภูมิต้านทาน** อ่อนแอลง ก็จะมีความเสี่ยงทำให้เกิดอาการป่วยเป็นวัณโรคได้มากขึ้น ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ร่างกายมีภูมิต้านทานต่ำได้แก่ การติดเชื้อเอชไอวี, โรคมะเร็ง, โรคเบาหวาน, โรคไต, สุกดิบหรือดื่มแอลกอฮอล์จัด, ขาดอาหารหรือน้ำหนักตัวน้อย

เกี่ยวกับ “วัณโรค”

6. **อาการของวัณโรคคือ** ไอเรื้อรังเกิน 2 อาทิตย์ หรือไอแล้วมีเลือดปนออกมา กับเสมหะ, มีไข้, มีเหงื่อออกตอนกลางคืน, น้ำหนักตัวลด, อ่อนเพลีย, เบื่ออาหาร
7. **วัณโรคเป็นโรคที่รักษาได้** ถึงแม้จะติดเชื้อเอชไอวีไปด้วย แต่หากไม่รักษา หรือได้รับการรักษาล่าช้ามาก วัณโรคก็ทำให้เสียชีวิตได้ ในปี พ.ศ. 2555 มีผู้เสียชีวิตด้วยวัณโรคกว่าหนึ่งหมื่นรายในประเทศไทย และประมาณ 1.3 ล้านคนทั่วโลก
8. ปัจจุบันการรักษาวัณโรคยังคงต้องใช้เวลอย่างน้อย 6 เดือน การกินยามีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งต่อผู้ป่วยเองและต่อสุขภาพของผู้อื่น เพราะการกินยาเป็นการลดการกระจายเชื้อวัณโรคจากผู้ป่วยไปสู่ผู้อื่น
9. ยังไม่มีวัคซีนที่ป้องกันวัณโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ **วัคซีนบีซีจี** ซึ่งฉีดให้ทารกแรกเกิด เป็นเพียงวัคซีนที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตของเด็ก จากวัณโรคชนิดรุนแรง เช่นวัณโรคเยื่อหุ้มสมอง, วัณโรคชนิดแพร่กระจายทั่วร่างกาย
10. ไม่ควรรังเกียจผู้ป่วยวัณโรค ควรให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยในการกินยารักษาให้ครบ ผู้ที่มีอาการไอนาน สองถึงสามสัปดาห์ ควรได้รับการตรวจวัณโรค

อ้างอิง

1. StopTB Partnership. Fast Facts on Tuberculosis (TB). <http://www.stoptb.org/resources/factsheets/fastfacts.asp>
2. World Health Organization. Ten Facts about tuberculosis. http://www.who.int/features/factfiles/tb_facts/en/index.html

กิตติกรรมประกาศ

- o สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (Japan Anti-Tuberculosis Association - JATA) สนับสนุนค่าจัดพิมพ์หนังสือ
- o Mr.Peter Brierley ให้ความอนุเคราะห์แปลหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ
- o Mr.Gary Devid Israel ให้ความอนุเคราะห์บรรณาธิกรหนังสือฉบับภาษาอังกฤษ
- o สมาชิกกลุ่มสตรีอาสาปราบวัณโรคทุกท่าน และกลุ่มอาสาสมัครบ้านหนองเขียวที่ร่วมสนับสนุนกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยวัณโรคยากจน
- o ผู้บริหารและบุคลากรโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์: นายแพทย์ สุทัศน์ ศรีวิไล, นายแพทย์ศุภเลิศ เนตรสุวรรณ, คุณอมรรัตน์ วิริยะประสพโชค, คุณเมตตา ชยาตุลชาติ, คุณศศิชา บุญยมโนนกุล, คุณมลธิดา เล้ากุลวิเศษฐ, คุณศุภกษา นวอรหาทิกุล, ภญ.กัลยาณี อัครกิตติมงคล, คุณจันทร์หอม พาหมวด, คุณธัญพัฒน์ ไตรสารศรี, คุณวิไล เจริญมทะนะ, ให้การสนับสนุนกิจกรรมสตรีอาสาปราบวัณโรคและศูนย์ปันน้ำใจให้ผู้ป่วยวัณโรค
- o คุณประติพัทธ์ มณีรัตน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่กรณ์ และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กรณ์ สนับสนุนทุนดำเนินการของกิจกรรมกลุ่มอาสาปราบวัณโรคบ้านหนองเขียวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2553 ถึงปัจจุบัน

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

ใบอนุญาตจัดตั้งมูลนิธิเลขที่ ต.222/2545

ความเป็นมาของมูลนิธิ

โรคเอดส์และโรคเอดส์เป็นปัญหาสาธารณสุขเร่งด่วน ระดับโลก รวมทั้งเป็นปัญหาของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 กลุ่มนักศึกษาปริญญาเอกชาวไทยและชาวญี่ปุ่นได้รวมทีมการวิจัยเป็นสหสาขาวิชาและทำการศึกษาวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์และโรคเอดส์ โดยมีพื้นที่การวิจัยอยู่ที่จังหวัดเชียงราย ด้วยความตระหนักถึงปัญหาของโรคเอดส์และโรคเอดส์ และรู้ถึงคุณภาพของการวิจัยที่มีต่อการควบคุมโรค กลุ่มนักศึกษาดังกล่าว ได้ทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ประสพการณ์หนึ่งทศวรรษของการวิจัยได้ข้อสรุปว่าการแก้ไข ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนเช่น โรคเอดส์และโรคเอดส์ จะต้องมีการระดมความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยฝึกอบรมในทุกระดับ ทั้งระดับนักวิชาการและระดับชุมชน ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

การจัดตั้งมูลนิธิวิจัยโรคเอดส์และโรคเอดส์ เป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนงานวิจัยและการฝึกประชาคม เพื่อต่อสู้กับภาวะวิกฤตการณ์ของโรคเอดส์และโรคเอดส์ มูลนิธิฯได้รับอนุมัติให้จดทะเบียนอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมิถุนายน 2545 เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ทำการศึกษาวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์, สังคมศาสตร์ และระบาดวิทยาเกี่ยวกับโรคเอดส์, โรคเอดส์ และปัญหาสาธารณสุขอื่นที่เกี่ยวข้อง และ สนับสนุนการฝึกอบรมและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขตลอดจนให้การปรึกษาทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ โรคเอดส์ และปัญหาสาธารณสุขอื่นที่เกี่ยวข้อง

